

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi euromääräisten maksujen pyöristämisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi käteismaksujen pyöristämisestä siirryttäessä käyttämään maksuvälineinä euroja vuoden 2002 alussa. Ehdotuksen mukaan Suomessa suoritettavat käteismaksut pyöristettäisiin lähimpään viiteen senttiin. Maksujen

pyöristäminen koskisi ainoastaan käteismaksuja eikä sitä sovellettaisi tilisiirton tapahtuviin maksusuorituksiin.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Rahalain kumoamisesta annetun lain (215/1998) 2 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan sovelletaan kumotun rahalain (358/1993) 8 §:ää siihen asti, kun rahalain nojalla liikkeeseen lasketut rahat lakkaavat olemasta laillisia maksuvälineitä. Kumotun rahalain 8 §:n mukaan valtiovarainministeriö päättää tarvittaessa maksujen pennimäärien pyöristämisestä. Valtiovarainministeriö on 20.4.1993 antanut päätöksen maksujen pennimäärien pyöristämisestä (360/1993), jonka mukaan maksut pyöristetään suorittaessa kymmenellä jaolliseen pennimäärään.

Vuoden 2002 alussa Suomessa otetaan käyttöön euromääräiset setelit ja metallirahat. Oikeus euromääräisten setelien antoon kuuluu Euroopan keskuspankille. Sen sijaan valtiolla on yksinoikeus Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaisesti lyöttää Suomessa metallirahaa omaan lukuunsa. Asiaa koskevat säännökset sisältyvät lakiin metallirahasta (216/1998). Käyttöön otettavat euromääräiset metallirahat ovat nimellisarvoltaan 2 ja 1 euroa sekä 50, 20, 10, 5, 2 ja 1 senttiä. Näiden metallirahojen tekniset ominaisuudet on määritelty 3 päivänä toukokuuta 1998 annetussa neuvoston asetuksessa liikkeeseen tarkoitettujen eurometallirahojen yksikköarvoista ja teknisistä eritelmistä (EY) N:o 975/98. Kansalliset säännökset eurometallirahoista on tarkoitus antaa vuoden 2001 loppupuolella.

Euromääräisten metallirahojen valmistus on aloitettu Suomessa vuoden 1998 lisätalousarviossa annetun tilausvaltuuden perusteella. Pienten yhden ja kahden sentin metallirahojen valmistusta ei kuitenkaan vielä ole aloitettu, koska niiden valmistustarve jää vähäiseksi, jos maksujen pyöristämisessä otetaan käyttöön nykyisen kaltainen järjestelmä.

Suomessa on käytössä viiden kolikon markkarahasarja, kun eurokolikoita tulee olemaan 8 eri nimellisarvoa. Kahdeksan kolikon käyttö lisäisi olennaisesti rahahuollon kustannuksia sekä viranomaisille että yrityksille. Pienet kolikot ovat suhteettoman kalliita valmistaa. Niiden valmistuskustannus ylittää moninkertaisesti nimellisarvon. Nykyisen 10 pennin kolikon heikko arvostus maksuvälineenä on johtanut suureen hävikkiin. Pieniarvoiset 1 ja 2 sentin kolikot todennäköisesti kokisivat saman arvostuksen puutteen.

Näillä perusteilla ehdotetaan säädettäväksi laki euromääräisten käteismaksujen pyöristämisestä lähimpään viiteen senttiin. Laki ei vaikuta yhden ja kahden sentin metallirahojen kelpoisuuteen maksuvälineenä Suomessa. Elinkeinonharjoittajilla olisi velvollisuus hyväksyä maksuksi myös näitä kolikoita.

Suomen kansallisilla tunnuksilla varustettuja 1 ja 2 sentin kolikoita lyötäisiin vain vähäinen määrä keräily- ym. erityistarkoituksiin. Pankeissa tulisi myös pieniä kolikoita olla saatavilla. Lailla ei puututa siirtymävaiheessa tapahtuvaan

heessa tapahtuvaan hintojen ja maksusuoritusten arvon muuntamiseen markoista euroiksi, vaan tämä tapahtuu sentin tarkkuudella asiasta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1103/97 mukaisesti.

2. Esityksen vaikutukset

Käteismaksujen pyöristämisestä koituisi valtiolle noin 140 milj. markan säästö pienten kolikoiden valmistuskustannuksissa. Myös pienten kolikoiden keskimääräistä suuremmasta hävikistä aiheutuva vuotuinen lisävalmistustarve jäisi pois. Yhden ja kahden sentin kolikoiden asemasta valmistettaisiin arviolta 120 milj. kappaletta lisää 5 ja 10 sentin metallirahoja, joiden nimellisarvo on valmistuskustannusta

suurempi.

Elinkeinoelämälle ja etenkin kaupalle ja pankeille aiheutuisi merkittäviä säästöjä logistiikka- ja työvoimakustannuksissa, jos pienten kolikoiden käyttö jäisi vähäiseksi. Esityksellä ei olisi merkittäviä inflaatiovaikutuksia, koska maksujen pyöristäminen tapahtuisi keskimäärin yhtä usein alas- ja ylöspäin.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovainministeriössä. Lakiehdotuksesta on hankittu Suomen Pankin, Kaupan Keskusliiton, Suomen Pankkiyhdistyksen ja Kuluttajaviraston lausunnot.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain nojalla pyöristetään Suomessa tapahtuvat euromääräiset maksut lähimpään viidellä jaolliseen senttimäärään. Aivan pieniä 1 ja 2 sentin maksuja ei kuitenkaan voida pyöristää alaspäin. Myös luottokortilla tai muutoin velaksi tapahtuvat maksut voidaan pyöristää. Laki koskisi vain Suomessa tapahtuvia maksusuorituksia. Maksupaikka määräytyy yleisten yksityisoikeudellisten sääntöjen mukaisesti. Laki ei vaikuta 1 ja 2 sentin metallirahojen kelpoisuuteen laillisina maksuvälineinä Suomessa.

2 §. Tilisiirtona tapahtuvia maksuja ei pyöristetä. Pankin välityksellä muutoin kuin tilisiirtona suoritettavat maksut pyöristetään 1 §:n mukaisesti. Jos samanaikaisesti tehdään

useita maksusuorituksia pankin välityksellä, pyöristetään ne kukin erikseen.

3 §. Pykälään sisältyy voimaantulosäännös.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002, jolloin euromääräiset setelit ja metallirahat tulevat laillisiksi maksuvälineiksi Suomessa.

Euromääräisten metallirahojen valmistusaikataulun vuoksi olisi tarpeen, että esitys käsiteltäisiin kiireellisenä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

euromääräisten maksujen pyöristämisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Suomessa suoritettava euromääräinen maksu pyöristetään seuraavasti:

1) jos suoritettava määrä päättyy yhteen tai kahteen senttiin, se pyöristetään lähinnä pienempään kymmenellä jaolliseen senttimäärään,

2) jos suoritettava määrä päättyy kolmeen tai neljään senttiin, se pyöristetään lähinnä suurempaan viidellä jaolliseen senttimäärään,

3) jos suoritettava määrä päättyy kuuteen tai seitsemään senttiin, se pyöristetään lähinnä pienempään viidellä jaolliseen senttimäärään,

4) jos suoritettava määrä päättyy kahdeksaan tai yhdeksään senttiin, se pyöristetään lähinnä suurempaan kymmenellä jaolliseen senttimäärään.

Yhden ja kahden sentin suuruista maksua ei pyöristetä.

Maksu voidaan pyöristää 1 momentissa

säädetyllä tavalla myös velottaessa sitä kirjallisesti tai kirjattaessa se maksamisen sijasta velaksi.

2 §

Senttimääriä ei pyöristetä, jos osapuolten kesken on niin sovittu tai jos maksu suoritetaan tilien välisenä tilisiirtona.

Kun maksu suoritetaan pankin välityksellä muuten kuin 1 momentissa tarkoitettuna tilisiirtona, pankki voi vaatia, että maksun ja maksutositteiden määrä pyöristetään. Jos tällöin suoritetaan useampia maksuja samanaikaisesti, kukin niistä pyöristetään erikseen.

3 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2002.

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Suvi-Anne Siimes*

